létezés igéi :: (inkább) előzmények - (és nem) szövetek

„...Elképesztő hajtűkanyarok[1]. Valamikor, talán másfél éve vagy már két éve is, összeszedtem egy kis anyagot Seress Rezsőről. Szerintem elképesztően konok öngyilkossága indította el az egészet. Miközben gyűjtögettem az adatokat, fölírtam egy papírra: 1. ripacsok 2. magyarok 3. nácik 4. kommunisták 5. tolvajok 6. öngyilkosok. Szerintem volt egy köztes fejezet is, zsidók címmel. Bár meglehet, hogy mégsem, hiszen az egész végülis a zsidókról szólt. Aztán nem történt semmi, a kinyomtatott lapok itt feküdtek az asztalomon, kb. havonta szórakozottan belelapoztam, vártam. Aztán elindult bennem az Erzsébetváros vonal, végül leírtam a Kis-Pipa indítást. Közben gépeltetetni kezdtem az Édessel (anyámmal) fölvett kazettákat, és vagy tizenhatodszor belenéztem a TV-ben éppen újra leadott Wim Wenders filmbe. Nyilván ekkor szállt föl az angyal a Teréz templom tornyára, és pásztázni kezdte az erzsébetvárosi utcákat. Közben befutottak a kazettákról legépelt szövegek. Újra hallgattam a legalább tíz éve fölvett anyagot, és olvastam hozzá a szövegeket. Szinte mindegyik passzus végén egy hulla volt. A kilencedik kazetta végére Erzsébetváros személyes tömegsírrá alakult. Tudtam, csak erről írhatok, miközben egyre nyilvánvalóbbá vált, csak erről *nem* írhatok. A holocaust se nem a zsidók magányügye, se nem az enyém. A holocaustot, a nagyipari holocaustot a huszadik század egyetemessé tette. Univerzális és folymatos történéssé. Beleborsózott a hátam a gondolatba, hogy egy újabb Auschwitz szöveget írjak. Éreztem, oda kell visszatérnem, ahol a Kreatúra éhezője kúszott a porban. Az angyalnak a dögkeselyű köreit kell bejárnia. Most itt tartok. Próbálom kiszűrni a teret és az időt a szándékból. Csak az egyetemes botrány maradhat, amelynek mindannyian részesei vagyunk. És újra ott állok, ahol napról napra, évtizedek óta, hogy nincsenek hiteles eszközeim a művelet elvégzéséhez...” (2015)

A levegő súlya

Egyesülés - összeömlés / transzcendencia (Bingen)

Miért hallgatsz? Azt hittem, azért jöttél, hogy mesélj nekem. Nem készültél föl? Útonállókba botlottál, és kiverték a szádból a szavakat? Azt hittem, azért jöttél, hogy nevet adjál nekem, hazát, vallást, történetet. Vagy nem volt se apám, se anyám, se hazám? Pedig léteztem, ha más nem is, a testem helyén fekvő dög bizonyítja. Vagy azt sem jelölheti szó? Na gyere, feküdj ide mellém. Majd *én* mesélek.

A friss oltott mész szaga.

Fehér csillagok.

Meséld el az életemet. "Mondd, hogyan kezdődött?"

Csak az lehet igazi angyal, aki ember volt. Azok az angyalok, akik nem voltak emberek, csak bábok.

A mai emberek, akárcsak az angyalok, mindent látnak, de semmit sem értenek. Az angyalok viszont mindent értenek. Rettenetes sors.

---

[1] Az anyámmal fölvett kazetták, a *Seres Rezső (Blumiszándi)* motívum, a *Létezés igéi* és a *Kelet-Tranzit* valójában egy pontból indultak ki, és ez a pont - valószínűleg - 2010 körül kezdett besűrüsödni. A *Kis Pipa* vonal és a *Blumiszándi* motívum aztán beépült a *Kelet-Tranzitba*. Az eredeti *Seres Rezső (Blumiszándi)* motívum „életérzése” átszövi a *Létezés igéit* is.

Ha egy ember angyal lesz, akkor egy angyalnak emberré kell válnia. Hogy ne billenjen meg az arány.

Olyan kis zopfja van, mint az angyaloknak, mondta a pszichiáternő.

A Király utca másik oldala nekem még az Erzsébetváros része volt, így a Teréz-templom is. Természetes, hogy itt ültem föl a torony tetejére, és a Kertész utca felé fordulva néztem végig a negyeden.

Egyszerűen odaállok, odaülök melléjük, kísérem, hallgatom őket észrevétlenül. Két különböző dimenzióban létezünk, én láthatom őket, de ők nem láthatnak engem.

Minden történet kirekeszti azokat, akik nincsenek benne a történetben. Ez a történet viszont az Emberről szól, és az Embernek nincs neve, nincs hazája, nincs neme, egyáltalán, semmije sincs.

Mi az, amiben minden emberi osztozik, és még az anatómiai adottságoknál is erősebben meghatároz, jellemez.

Minden élő emberi bőr meleget hagy azon a felületen, amit érint.

A lét igéi, tárgyai, jelzői, határozói - létgrammatika.

Nézz végig a mésztengeren. Miért akarnám folytatni a folytatást?

Mindig azoknak az oldalán állni, akik a szenvedést, a fájdalmat folytatják. Csak így maradhatsz meg embernek.

Újra föl akarom keresni azt a helyet, ahol megöltek.

Az összedobbanó szív. Egyetlen érintés a bőr egyetlen pontján, és az egész bőrfelület belobban. Oxitocin (szülés, orgazmus, halál). Nem tudott a létezésről, és így nem tudott a halálról sem. Nem volt környezete. Nem volt eszméletlen, de eszméleténél sem volt. Teste elveszítette a szilárdság érzetét.

... mindezt nem tudta, azt viszont érezte, hogy valami szilárd csapódik a testéhez, tépi a bőrt, szakítja a húst, töri, örli a csontokat, és valami süvölt át a torkán, a száján, meglehet, ő ordít, aztán egyre távolodik a hang, távolodtak a foltok, a testéről már rég nem tudott, csak siklott egy sötét, de egyre kevésbé ellenséges alagútban, majd hirtelen minden érzést elnyomó álmos kimerültség szakadt rá, és ez maradéktalan boldogsággal töltötte el, hogy végre aludhat, aludhat és aludhat, mert a kín mindent kimert a testéből, ami egy létezőt emberré tehet.

azért jöttem, hogy fölhozzalak.

az angyal és a bábu: mindkettő bardo állapotban van és mindkettő néma (!) - (ennyit a "hallás útján való nagy megszabadulás" esélyéről...)

A vágyak és az érzékek visszavétele. Az élet forrása a vágy.

És akkor mindaz, ami addig érzékelt, gondolt, működött benne, visszavonhatatlanul siklani kezdett a testéből és a tudatából, és a létezés csupán kizárólagos vágy volt, hogy végre megérkezzen, ott legyen, leválva mindenről, totális és hermetikus magányban, a megsemmisülésben föllobbanó létezésben, és akkor hirtelen megfeszült a teste, miközben törzse megcsavarodott, jobb karja könyökben behajlott, keze függölegesen megemelkedett, mintha nyúlna, kapna valamiért, a mozdulat azonban abbamaradt, és a test, akár a kiöntött gipsz, megmerevedett.

és akkor elárasztotta a létezés legmélyéből föláradó, sűrű sodrás, a teremtő megsemmisülés, az életen, halálon kívüli, szédült űrutazás, túl a kínokon, örömökön, mámoron, túl a gondolaton és elgondolhatón, az öntudaton, a szavakon, túl az időn és a téren, túl az anyagon, túl mindazon, ami egykor érzett, gondolt, cselekedett benne; ő maga volt ez az áradás, a sodrás, a folytonos és végtelen áramlás, lágy és meleg ömlés, csillagokat, galaxisokat, az egész világegyetemet kitöltő, és ekkor a test hirtelen megfeszült, a bőr teljes felülete meglobbant, a törzs megcsavarodott, a jobb kar könyökben behajlott, a kéz függőlegesen megemelkedett, mintha nyúlna valamiért, a mozdulat azonban abbamaradt, és a test, akár a kiöntött gipsz, megmerevedett. Ugyanebben a tartásban fekszik hamarosan, hanyatt, a csipője alá szorult bal karral, jobb kezével az üres légbe bökve, nyitott szemmel, kibontott hajjal. Szemében, arcán, bőrén azonban nem lesz fény, hajára finom szálakban sár szárad, és enyhén megnyílt, földes ajkait úgy szabdalják szét a repedések, mint az aszályos talajt.

"Hogyan találtál rám?". Az angyal félrefordította fejét, mint akit bánt a kérdés, és egy darabig nem válaszolt. "Kerestelek", mondta aztán. "Vagy csak véletlenül. Mindegy is", folytatta határozatlanul, és kissé előre döntötte a felsőtestét, mintha nem lenne biztos benne, hogy meghallják.

Talán még emlékszel rá, ahogy hallgatjuk a zongoristát, aki arról énekelt, hogy meghalunk. És én beszélni kezdtem hozzád halkan és folyamatosan, és nem hagytam abba többé a beszélést. És arra gondoltam, hogy amíg beszélek, addig nem halunk meg. Mert nem érdekes a szív, meg a tüdő, meg a légzés, meg az agy, csak a hangzó szó az érdekes, mert amíg beszélek, élek. Hát beszéltem, úgy tartottam magam elé a szavakat, mint egy előre szegezett tőrt, ami megvédhet mindkettőnket.

Aztán az este folytatása jutott eszembe, a sötét, imbolygó utcák, a vizes, fekete aszfalt, az <u>idegen lelkű város</u>, ahova most visszajöttem egy pillanatra, magam sem tudom miért, talán csak a giccsért, mert ezt is el kell hordani egyszer, <u>vagy csak azért, hogy megnézzem magamnak azt a helyet, ahol megöltek</u>. Újra láttam az éjszakát, hallottam a zongoristát, <u>öleltem száguldó testedet</u>, amikor fölnyitottad a szemed, és jobb karodat könyökbe behajlítva felém nyúltál, vagy valami más felé, nem tudhatom, mert a mozdulatod, anélkül hogy számomra bármi megnevezhetőt elért volna, abbamaradt.

Ott ültem az avilai Terézről elnevezett, egykor barnássárgára festett Teréz templom tetején, tekintetemmel már rég túl az Erzsébetvároson, Elisabethstadton, Elizabethcityn, Élisabethville-en, Elisabettacittán, túl a folyókon, a hegyeken, a tengereken, a sivatagokon, és akkor egyszercsak megpillantottalak. Nem ismertelek meg, hogyan is tehettem volna, de azonnal tudtam, abból a roppant távolságból is, hogy te vagy az. Fölálltam, elrugaszkodtam a mozdulatlan toronyóra mellől, és most itt vagyok. Hol ez az *itt*, nem tudom, mert hiába nézek körül, rajtad és a körülötted, alattad hullámzó hegyen kívül nincs más környezet. ...Fények sincsenek, csupán egyetlen fény, ez a fehér, mozdulatlan, fémes sugárzás. Hangokat sem hallok, ugyan látom, hogy az árok másik oldalán egy nagy madár áll, csőre kitátva, nyilván ordít, de néma, az előbb pedig egy kutya jelent meg, fekete, izmos véreb, megállt velem

szemben, fel-felszakadó pofával, minden egyes mozdulatra oldalra rándult hatalmas, busa feje, egy pillanatra talán el is hallgattam, hogy majd nem fogod hallani a hangomat az ugatástól, a kutya azonban csak némán rángott, nem jött belőle semmiféle hang, vagy csak az árok fölé nem jutnak el a hangok, még szerencse, hogy ilyen körülmények között mi halljuk (értjük) egymás szavát.

Ez az árok a világ. Minden benne van. Idő, tér, minden létező és nem létező. Minden.

Angyal csak az lehet, aki ember volt előtte. Léteznek persze másmilyen angyalok is, de ezek hamis angyalok. Vásári csecsebecsék, üres papírmasé figurák. Semmit sem tudnak.

Láttad az életet is vagy csak a halált? Láttam az életet is. Az enyémet is? A tiédet is. Azt is, amit élhettem volna? Azt is.

De hát te csak egy angyal vagy. Honnan tudod, mi az élet? Csak emberből lehet angyal. Én is ember voltam. Akkor én is lehetek angyal? Ember már eleget voltam. Te is lehetsz, ha egy angyal megvált. És visszatér az emberek közé.

A másik hallgatatott, és az angyal sem szólt. Aztán azt mondta a másik: Akkor mesélj az életről. A halált ismerem. Nem tudok mesélni az életről halál nélkül. És azt szépen teszed?

Mesélj rólam. Nekem nincs emlékezetem, és ha lenne, vajon mire emlékezhetnék? Szinte gyerekként tettek a gödörbe.

Hogyan találtál meg? Megtaláltalak. És most mesélni fogsz? Mit meséljek? Mesélj az életemről. Mesélj arról, milyen életem lehetett volna. Mesélj a hőstetteimről. Ne gyerekeskedj. Miért? Nem voltak, nem lehettek volna hőstetteim? Bizonyára voltak. Lehettek volna. Akkor? Nem ismerem őket. Dehogynem! Egyfolytában hallgatóztál. Miért nem adsz vissza belőle valamit? Szégyelled? Giccs? Szégyellem. Mit szégyellsz? Minden élő kannibál. Szolgáld csak ki bátran magad. Gondolod, ha hallgatsz, más vagy? A hallgatásnak csak addig van hitele, amíg meg nem szólalsz. És mindannyian megszólaltok. Különben nem lennél itt. Nem lennénk itt. Mondjuk ez tényleg giccs.

Odafekhetek melléd? Hát persze.

Ezek a tetteim? Igen, ezek. Nincs hatalmasabb ezeknél, bármilyen csekélyek legyenek is, mert ezekkel folytatódik a világ.

Az angyal egykedvűen üldögélt a meredek árokpart szegélyén, bámulta a mozdulatlan, zárt ég alatt fekvő bábukat, és próbálta elgondolni, amire magában, angyalként képtelen lett volna. Nézte a tőle alig két testhossznyi távolságra fekvőt, próbálta fölismerni benne a testet, a testét, ahogy ott fekszik *alatta*, hanyatt, bal karja és keze enyhén a csipő alá szorulva, jobb karja viszont könyökben behajlítva, mintha nyúlni akarna felé. Látta szemében a visszavonhatatlanságot, a száguldást, a megsemmisülést, a teljességet érintő, mindent kizáró magányt, a leváltságot, azt a pillanatot, amelynek a másik, két test összeömlésének tetőpontján, sohasem lehet a részese.

A fecsegő tudat csupán függő. A test választ el a külvilágtól, nem a szellem. A test határa a világ határa, semmi más. Rajta keresztül vagyok.

A másik ott feküdt a partoldalon, a fényben, gyöngyöző fehéren, és azt játszotta, hogy mesél az angyaloknak. Vagyis csak egynek, amelyik meghallja. Mesél az emberről. Nem erről meg arról, ezt meg azt, így meg úgy, hanem csak azt mondja, ami mindig, mindenkor, mindenkinél egyforma.

Mit meséljek, kérdezte a másik. Mesélj az emberről. Hogyan kell cselekedni, mit kell gondolni, hogy aki nem ember, ember legyen. A másik lehúnyta a szemét, és éppen akkor úgy feküdt ott a meleg homokban, hogy akár angyal is lehetett volna. Fehér, mozdulatlan, vonások nélküli bábu. És az angyal hallgatta.

Mit látsz, kérdezte. Mi van a szemedben? Az én szememet elvették. Mégis tudom, hogy azért jöttél, mert megláttál az avilai Szent Terézről elnevezett templom tornyáról, és nem azért, hogy folytatódjon a világ. Nem raktak beléd vágyat, most mégis itt vagy. Itt, ahol se ember, se angyal nem lehet közelebb a földhöz. Mesélj a szememről.

Azt mondják, csillag van benne. Kék csillag. A víz színe. És a levegőé. Ránéz a tárgyakra, és azok ezáltal lesznek. Ha félrefordul, megszűnnek. Da ha újra rájuk néz, újra keletkeznek. Valójában alig féltucat tárgy létezik. Ugyanúgy van ez, mint a szavakkal. Ezer van belőlük, de csak alig féltucatnak van jelentése. Vagy még annyinak se. És ez a féltucat vagy még annyi se van benne az összes többi szóban. Nehéz azonban kiválasztani azt a féltucatot, akár tárgyakról, akár szavakról legyen is szó, mert bármelyik féltucat lehet az akárhány ezerből. Ezeknek a képei vannak a szemben. És ezek akkor is ott maradnak, ha elveszik a szemeket. Rátapadnak a világra, a kék csillagra. Ők maguk a világ. Csillagképek.

Csak kavicsok csörögnek a koponyánkban. De honnan akkor az égigérő csonttornyok, a kontinenseket összemosó mésztengerek, a temérdek kiontott hús? Ugyanabból ered az egyik, mint a másik?

Emlékek nélkül ismert minden követ, zugot, ismerte a mozdulatokat, az arcokat, de nem volt benne vágy, nem érzett meleget, hideget, sem édeset vagy keserűt, nem járták át illatok, nem hallott hangokat, nem érintkezett, és ugyan mindent látott, a sugarak azonban nem kívülről, hanem belülről vetültek föl a lencsékre. És akkor sem volt benne vágy, amikor megpillantott téged. Vágy nélkül egyenesedett föl, rugaszkodott el a torony gerincéről, ellenben a legerősebb vágy sem tudta volna visszatartani. Repült, és oly könnyen haladt, ahogy a víz ömlik a vízbe.

Ha ismernék a levegő súlyát, nem tudnának fölszállni.

A másik a partoldalon feküdt, sugárzó fényben, gyöngyöző fehéren, és azt játszotta, hogy mesél az angyaloknak. Megemeli, a fény felé fordítja a létezés igéit, és együtt nézik a vibráló légben, hogy mi az ember. Ő ugyan most már csak egy bábu, de mielött bábu lett, ember volt, akárcsak az angyal, amikor még nem volt angyal. Az angyalok viszont nem emlékeznek, mert ők se nem élők, se nem halottak. És emlékezni csak az élők és a halottak tudnak. Az élők a halott dolgokra emlékeznek, a halottak az élő dolgokra. Ezért ismerik jobban a bábuk a létezés igéit.

Mintha halványan, tétován ébredezni kezdett volna benne a képzelet, és mintha tekintetének áttetsző hártyáira nemcsak kívülről vetítődtek volna föl képek, hanem belülről is, kettős törésben mutatva a másik hallani vélt hangján hozzá eljútó igéket. A hangoknak ugyan nem volt zengése, de bárhogyan formálódtak is a légben, mindegyikbe bele lehetett bújni, ringani, pihenni, szunnyadni, álmodni lehetett benne, és ez nem csak a képzeletet, hanem a vágyat is

megébresztette benne, és így tovább kérdezett az igékre. Hirtelen tudni akart róluk mindent, a hogyant, a milyent, és még annál is többet, angyal létére egyenesen a létezés grammatikáját akarta megérteni. A másik meg folytatta, és ahogy ott feküdt hanyatt a fövényen, karját maga mellett nyugtatva, lassan megfordította a kezét, tenyerével fölfelé az áradó, ragyogó fehérség felé, mintha a levegő, a tárgyak súlyát mérné, és azt kérdezte az angyaltól, aki akkor még nem volt angyal, hogy tudja-e, hogy ha meghal az ember, akkor egyszerűen kiveszik a szemét, a kocsonyás golyókat folyékony üvegbe forgatják, és titkos raktárakba szállítják. A raktárak pedig azért titkosak, mert ha megsemmisülnének, akkor elpusztulna a világ is, hiszen a világ nem más, mint ami a szemekben van. Csak meg kell nézni a bábukat, mondta, mindegyiknek üres a szemgödre. Nem az ólom végzett velük, hanem a szemüket vették ki. Aztán azt kérdezte, hogy vajon az angyalok tudják-e, mi van a bábuk szemében. Az angyal, aki akkor még nem volt angyal, hallgatott. Aztán azt mondta, úgy hallotta, csillag van bennük. Kék csillag. Olyan kék, mint a tengerek, meg a levegő. És ahova néznek ezekkel a csillagkék szemekkel, ott keletkeznek a dolgok. De csak addig léteznek, amíg benne vannak a nézésben. Így aztán a dolgok állandóan keletkeznek és megszűnnek, mert a szemek mindig néznek valahova. Ha a tekintet rögzülne egy valamin, könnyű lenne elmondani, mi a világ. A tekintet azonban ide-oda siklik, csukott szemmel is. Akkor most mit akar a másik? Sorolja föl a világ dolgait? Millárdnyi van belőlük, éppen annyi, ahány szó. Valójában persze még féltucatnyi sem nagyon létezik. Vagy éppen egy féltucat. Az emberek tekintete mégis szakadatlan ugrál ide-oda, miközben szakadatlan dől a szájukból a szó. A másik nyújtózott egyet a fehér ragyogásban, és azt mondta: az én szememet is elvették. Mégis tudom, hogy azért jöttél, mert megláttál az avilai Szent Terézről elnevezett templom tornyáról, és nem azért, hogy folytatódjon a világ. Nem raktak beléd vágyat, most mégis itt vagy mellettem. Földhöz, éghez közelebb sem ember, sem angyal nem lehet.

Mesélj a szememről. Meséljek a szemedről? Mit látsz benne? Látod benne a világot? A dolgok miriádjait? A féltucatot? Persze, hogy látom. Akkor is, ha hunyva a szemed, és akkor is látnám, ha bábu lennél, üres szemgödörrel. Csak be kell csuknom a szemem.

A másik a partoldalon feküdt, sugárzó fényben, gyöngyöző fehéren, és anélkül hogy megmozdult volna, azt kérdezte az angyaltól, aki akkor még nem volt angyal, hogy miért nem tudják az angyalok, milyen embernek lenni? Miért nem ismerik a levegő súlyát? Elvégre ők is emberek voltak. Neki még szárnya sincsen, ide van szögelve a földre, semmit sem képes az ég felöl látni. Ellenben van emlékezeted és képzeleted, mondta az angyal, aki akkor még nem volt angyal. Az angyaloknak viszont nincs emlékezete. Mert ők se nem élők, se nem halottak. És emlékezni csak az élők és a halottak tudnak. Az élők a halott dolgokra emlékeznek, a halottak az élő dolgokra. A másik résnyire nyitotta a szemét, alig szélesebbre, mint egy penge. A messzeségben már tágult az éjszaka, mint egy lassan nyíló seb.

Mit meséljen az angyaloknak? Éppen ő, aki még repülni sem tud, minden ízével a földhöz, a földbe szögezve. Hogyan emelje meg az igéket, hogy ne nyomja vissza őket a levegő súlya? Hogyan szűrje őket át a fényen, hogy az angyalok is olvasni tudják? Miről meséljen nekik? Mondja ő is, amit emberemlékezet óta darálnak? Ugyanazokat a végtelen, emberi történeteket, amelyek hosszabbak már, mint maga az emlékezet, még sem tudnak semmit az emberről? Az önmagukat milliószorosan tükröző szavakat, amelyekben nincs más, mint a tükör, de sohasem az, amit tükrözni akar?

És akkor hirtelen elragadta a vágy, fölrepítette a mérhetetlen magasba, ahova még az angyalok sem jutnak, és onnan ereszkedett vissza a vakító fehér, csupasz ragyogyás fölé, és mint a füst, egyidejűleg elérve minden pontot, a sugárzás teljes kiterjedésében beszőtte az alatta lévő testet. A burok belsejét elárasztotta a láz, és mint a láva, kiömlött belőle minden

szilárdság. Az áradás elmosta a burkot is, és most már mindketten légneművé váltak, kavarogtak, tekeredtek, örvénylettek egymásban, míg újra vissza nem kapták a testüket, a súlyt, a szilárdságot, a mozdulatlanságot.